

Література:

- 1.Slocum J. Machine Translation Systems: Survey and Selected Papers, ed. Jonathan Slocum. London: Cambridge University Press, 1987. pp. 187-235.
- 2.Weaft, вірші українських письменників, 2011 URL: https://weaft.com/Main_Page
- 3.World of Cambridge's Dictionary, онлайн-словник, 2013.

Особливості вивчення дієслів руху в іншомовній аудиторії

Приходько С.О.

*к. пед. н., доцент кафедри філології та лінгводидактики
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: morgan.sa92@gmail.com*

Тема «Дієслова руху» є однією з найскладніших граматичних тем для засвоєння іноземними студентами, які вивчають українську мову. Вона потребує не лише багато часу для детального вивчення кожної з груп дієслів руху, а й певної їх структуризації, тобто розуміння відповідних граматичних моделей, які б допомогли студентам надалі правильно вживати цю категорію дієслів у мовленні. Слід відзначити, що в українській мові вживання дієслів руху має велику мовну важливість, тому що використовуються у розмовній мові, навчальній та діловій сфері, у художньому та науковому стилі.

Під терміном «дієслова руху» розуміють «кількісно обмежену групу дієслів, що означають фізичний (механічний) рух суб'єкта у просторі й відрізняються від інших дієслів своєрідною «парністю» або кореляцією, семантичним і морфологічним співвідношенням двох членів протиставлення (іти – ходити)» [3, с. 41]. Таких пар в українській мові є вісім. Кожна з них містить два дієслова: дієслово, що означає рух в одному напрямку (дієслово спрямованого руху, типу «іти»), і відповідне йому дієслово, що означає рух у різних напрямках або в різний час (дієслово неспрямованого руху, типу «ходити»).

Дієслова руху односпрямовані та неодноспрямовані безпрефіксальні та префіксальні викликають у іноземних студентів на початковому етапі великі труднощі. Труднощі ці відбуваються з різних причин. Це, по-перше, відсутність у більшості іноземних мов розмежування характеру руху, який є в мисленні носія української мови: йти – ходити «рухатися пішки»; їхати – їздити «рухатися за допомогою транспорту, тварин»; нести – носити «переміщати будь-що (когось), не використовуючи засобів транспорту»; везти – возити «переміщати будь-що (когось) за допомогою транспорту, сам рухомий може пересуватися при цьому або за допомогою транспорту, або самостійно, пішки» [2, с. 178]. По-друге, в українській мові спостерігається незвичайний для мовної свідомості людей багатьох національностей спосіб висловлювання цими дієсловами обставинних відносин. По-третє, в деяких мовах відсутнє розмежування руху на односпрямований і різноспрямований (наприклад, у китайській мові).

З граматичної точки зору проблематичність вивчення дієслів руху іноземними студентами можна пояснити кількома причинами: значна кількість лексичних значень дієслів руху; необхідність розмежовувати позначення руху за допомогою транспорту і без нього; наявність односпрямованого та різноспрямованого руху; існування серед префіксальних дієслів недоконаного виду дієслів, що позначають односпрямований і різноспрямований, одноразовий і повторюваний рух; серед префіксальних дієслів – вживанням парних та непарних дієслів, а також дієслів із численними префіксами, часто досить близькими за значенням.

Усе це разом гальмує мовленнєву діяльність іноземного студента, який повинен використати потрібне дієслово у конкретній ситуації, наприклад при побудові висловлювання з безпрефіксальними чи префіксальними дієсловами руху (Їду у Київ; Іду у Київ. Вчора я йшов у кіно; Вчора я ходив у кіно.).

На початковому етапі іноземні студенти розглядають дієслова руху зі знахідним відмінком (Я йду до університету; Позавчора я ходив у парк; Завтра

я піду до театру). На цьому етапі викладач повинен пояснити студентам правило вживанні дієслів «їхати», «їздити»: йти пішки, а їхати транспортом. На другому етапі іноземці вивчають основні без префіксальні дієслова руху. Тут викладач пояснює відмінності характеру дієслів односпрямованого та різноспрямованого руху.

На початку вивчення цієї теми іноземцям із середнім рівнем знання української мови ми пропонуємо згадати базовий набір дієслів руху, що позначають дії з пересування агенсу без каузації пацієнсу (йти – ходити, їхати – їздити, бігати – бігти, летіти – літати, плисти – плавати, повзти – повзати). Їм протиставляється група дієслів, що позначають переміщення не агенсу, а пацієнсу, тобто рух відбувається над пасивним учасником ситуації (везти – возити, вести – водити, нести – носити, тягнути – тягати). Нагадується, що всі дієслова повідомляють, яким саме способом відбувається рух, пропонується усно побудувати речення таким чином, щоб вибір способу пересування був очевидним. Наприклад:

1) Антон двічі на тиждень плаває у басейні.

2) Машина їде по дорозі.

3) Спортсмен біжить на стадіоні.

4) Літак регулярно літає з Києва до Варшави.

5) Мавпа лазить по деревах.

Наведемо приклад вправи, у якій передбачається вибір необхідного дієслова руху із пари однокорінних:

1) Бабуся ... окуляри. – Марина ... із собою клітину з папугою. (нести – носити)

2) Вони ... додому. – Іра завжди... додому одна. (їхати – їздити)

3) Здорові люди нечасто ... до лікарів. – Сьогодні люди... цією дорогою, бо міст закритий. (йти – ходити)

4) Незважаючи на заборони, діти ... у музеї. – Дивись, як швидко собака ... за своїм господарем! (бігти – бігати)

5) *Ми завжди ... ката на дачу. – Тато... свою родину на море. (везти – возити).*

У наведених вправах використання в кожному підпункті обох дієслів, що входять до одновидової пари, наочно демонструє відмінність у вживанні однокорінних дієслів руху.

На третьому етапі студенти вивчають префіксальні дієслова руху, наприклад, дієслова односпрямованого руху досконалого виду (прийти, принести, прилетіти та ін.) та дієслова різноспрямованого руху недосконалого виду (приходити, приносити, прилітати та ін.). На четвертому етапі вивчаються переносні значення дієслів руху. Студентам даються відомості про те, що від вихідного значення дієслів руху людини ще можна утворитися значення руху взагалі, наприклад, сніг іде, час летить.

Приклади вправ щодо приставкових дієслів руху:

Вправа 1. Виберіть правильний варіант та поясніть його значення.

1. *Лекція закінчилася, і студенти ... з аудиторії. (вийшли / відійшли / пішли)*

2. *Ми ... вулицю та ... у ресторан. (перейшли, увійшли / пішли, прийшли / вийшли, пішли)*

3. *Ми сіли у таксі та ... додому. (поїхали/доїхали/пішли)*

4. *Зазвичай я ... на роботу о 9.00 та ... з роботи о 18.00. (приходжу, йду / прийду, піду / входжу, виходжу)*

5. *Я ... всі найближчі магазини. (зайшла/обійшла/пройшла)*

Вправа 2. Напишіть дієслова руху з префіксами в-, ви-, по-, при-, у правильній формі.

1. *Влітку іноземні студенти ... на батьківщину.* 2. *Вчора тато затримався на роботі та ... додому дуже пізно.* 3. *Антон ... у відрядження на місяць до Франції.* 4. *Директор ... з кабінету, щоб зателефонувати.* 5. *Дитина ... у кімнату.*

Вважаємо, що врахування наведених нами особливостей вживання дієслів руху та черговість їх вивчення іноземними студентами стануть корисними у практичній діяльності викладачів української мови як іноземної.

Література:

1. Криволапова О.В. Дієслова руху в українській мові: Навчально-методичний посібник для іноземних студентів. Харків: Цифра Принт, 2021. 80 с.
2. Присяжна О.Д., Новак О.М. Труднощі вивчення дієслів руху в українській мові як іноземній. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 30. С. 174-179.
3. Шевчук. Г. Семантико-синтаксичні особливості безпрефіксальних дієслів руху типу іти-ходити. *Вісник Львів. університету*. Серія: Філологія. 2006. Вип. 38. Ч. I. С. 41-46.

Створення іншомовного комунікативного середовища в умовах онлайн-навчання в Китаї

Чжан Цайджин

*аспірантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Харків, Україна
e-mail: zcj399489@163.com*

Початок активного використання онлайн-навчання у школах КНР, причиною якого стало розповсюдження коронавірусної інфекції, поставив перед китайськими вчителями багато питань, оскільки більшість вчителів та учнів молодших класів не були знайомі з цим методом викладання, що серйозно вплинуло на якість навчання англійської мови. У нинішньому середовищі, коли епідемія все ще є серйозною загрозою, дуже важливим є активне дослідження ефективних методів онлайн навчання, усунення недоліків та підвищення якості викладання іноземної мови. Головним питанням при цьому, на нашу думку, є створення іншомовного комунікативного середовища.

Освітнє іншомовне комунікативне середовище сучасні науковці визначають як «збалансований комплекс методів, форм і засобів навчання, що сприяють активному оволодінню учнями спілкуванням у різних видах